

Fortbildning för patientsäker vård

Den medicinska utvecklingen ställer mycket stora krav på att varje läkare ständigt håller sig uppdaterad inom sitt kompetensområde. Inte minst patienterna förutsätter att doktorn alltid befinner sig i frontlinjen av vad medicinen förmår.

Kännetecknande för läkarkåren har därför alltid varit att vinnlägga sig om att på individuell basis uppgadera sin kompetens och sina kunskaper. Så länge den medicinska professionen funnits har införlivande av ny kunskap varit en del av professionens kärna och en grundläggande etisk skyldighet för varje enskild läkare.

Förutsättningen för att alla läkare ska kunna leva upp till detta krav är att det finns ett välfungerande ramverk för fortbildningen. Därför har Läkarförbundet engagerat sig mycket starkt för att förbättra och bygga ut förutsättningarna för läkarnas individuella kompetensutveckling.

Som ett viktigt stöd för planering och dokumentation av fortbildningen finns numera ett samlat och kvalitetsgranskat kursutbud via Ipuls (Institutet för professionell utveckling av läkare i Sverige). Vidare kan läkarna kontinuerligt dokumentera sina genomförda fortbildningsaktiviteter i den Internetbaserade Kompetensportföljen.

Kompetensportföljen ger läkaren en resurs för att under hela karriären fortlöpande samla och redovisa meriterna på ett ställe. Viktigt att poängtera är att alla data ägs av läkaren själv och kan användas t ex vid ansökan om legitimation och om specialistkompetens. Sist men inte minst är Kompetensportföljen ett redskap för dokumentation av läkarens livslånga lärande.

Grunden för att kunna genomföra en adekvat fortbildning är dock att tillräckligt tjänstetrymme och andra resurser ställs till förfogande av arbetsgivaren. För att följa upp och tydliggöra hur mycket fortbildning Sveriges läkare får, genomför Läkarförbundet årligen sedan 2004 en enkätundersökning.

Resultaten från 2007 visar sammanfattningsvis inte på någon resultatförbättring jämfört med föregående år. I genomsnitt deltog läkarna i *extern* fortbildning 8,8 dagar per år, vilket är mindre än de 10

Illustration: Annika Huet

dagar som läkarförbundet anser är ett minimum för fortbildning utanför den egna arbetsplatsen.

Dessvärre förekommer därtill stora variationer mellan olika specialiteter. Väst är det inom bristspecialiteterna geriatrik och allmänmedicin, där tiden för fortbildning successivt minskat jämfört med övriga specialiteter. Hela 40 procent av geriatrikerna uppger att de inte får någon fortbildning alls!

En annan oroande tendens är att privatanställda läkare på sjukhus erhåller mindre extern fortbildning, 6,4 dagar, än

landstingsanställda läkare på sjukhus, 9,3 dagar.

Läkarförbundet anser även att en halv dag per vecka bör användas till *intern* fortbildning. Enkätresultatet visar att manliga läkare ägnar omkring två timmar i veckan till detta, medan kvinnliga kolleger endast kan använda hälften så mycket tid. Denna tydliga könsskillnad är mycket oroande och helt oacceptabel.

I enkäten frågas även om hur trenden ser ut för utvecklingssamtal, arbetsgivarstöd samt organisation av den kontinuerliga fortbildningen. Här finns en positiv trend, även om mycket förbättringsarbete fortfarande återstår innan resultatet är tillfredsställande.

Således kan vi konstatera att de mycket höga krav som ställs på läkarkåren att uppdatera sina kunskaper försvåras kraftigt av att inte tillräckligt med tid och resurser avsätts för läkarnas individuella kompetensutveckling. Speciellt anmärkningsvärd är den dåliga tillgången på fortbildning inom bristspecialiteterna.

Läkarkåren och Läkarförbundet ser det som oerhört viktigt att mer resurser tillförs fortbildningen, så att minimimålen om tio dagars extern fortbildning och en halv dag för intern fortbildning uppnås. Detta är inte minst angeläget för att kunna erbjuda en patientsäker vård.

Läkarförbundet kommer därför att kontakta Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för att i dialog diskutera hur vi ska kunna uppnå en tillräcklig fortbildning för alla läkare. Frågan kommer också kontinuerligt att diskuteras inom Läkarförbundet såväl centralt och lokalt som på förbundets olika representantskapsmöten.

»Speciellt anmärkningsvärd är den dåliga tillgången på fortbildning inom bristspecialiteterna.«

HANS HJELMQVIST
ledamot i
Läkarförbundets
centralstyrelse;
ordförande i
utbildnings- och
forskningsdelegationen (UFO)

TURID STENHAUGEN
utredare,
Läkarförbundet

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm

PS. Har du synpunkter på fortbildningens betydelse för patientsäkerheten – hör av dig på vårt särskilda diskussionsforum för patientsäkerhetsfrågor: <www.slf.se/ps>!